

C A P. XVI.

Si causa simpliciter est delegata duobus, sententia unus non tenet.

Idem Alex. III. Arelatensi Episcopo. (an. 1180. Roma in Galliam.)

I. Causam a matrimonii, quæ inter I. mulierem, & Blanchacium agitari dignoscitur, Furolien. b & Vapicenensibus Episcopis nos meminimus commisisse: quibus eam viro restitui mandantibus, vir mulierem cruciatibus & flagellis adeo affecti, quod invita, & coacta inter se & virum suum confessi sunt parentelam, sicque factum est, quod ad iudicium unius eorum dimisit eandem: [& infra. 1] Discretionem vestram mandamus, quatenus si inveneritis, quod præfatus B. dictam I. ad iudicium solummodo alterius prædictorum c a se separasset (quia cum causa duobus committitur, sententia unus non tenet) ipsum ut eandem mulierem sicut uxorem suam benigne recipiat, & maritali affectione d pertractet, monitione præmissa cogatis. Si qui tamen apparuerint, qui (postquam ab accepta fuerit) matrimonium ipsorum velint, & legitime possint impetere, causam audiat, & sine canonico terminetis.

[1 Quæ 5. filios ex eo dicitur genuisse, & XIV. annis secum sine questione permansisse. Unde quoniam matrimonium in Ecclesia Dei a Deo probatur esse magnum sacramentum, quod sine rationabili, & evidenti causa non debet dissolvi, præsertim cum non ab homine, sed a Deo fuerit institutum.]

C A P. XVII.

Delegatus, qui est dominus impetrantis, recusari potest.

Idem Oxonensi, & Vintonien. Episc. & Abbati Herfor. (an. 1180. Roma in Angliam.)

II. Causam e, quæ inter F. & R. de nativitate Agathæ vertitur, vobis, fratres Episcopi, & London. Episcopo commissus terminandam. Verum quoniam idem F. præfatum Londonen. Episcopum habebat suspectum, pro eo quod dominus est prædicti R. ipsum amovendum, & te, fili Abbas, loco ipsius f duximus subrogandum.

C A P. XVIII.

A subdelegato delegati Pape, qui subdelegavit non in totum, non ad Papam, sed ad ipsum delegatum appellari debet.

Idem (Cantuariensi Episcopo.)

Cura g te consulente: [& infra.] Si super causa, quæ tibi ex nostra delegatione committitur, a personis Ecclesiasticis, una, vel pluribus, quibus (ut parcas laboribus partium, & expensis) cognitionem ipsius causæ & testium examinationem (sententia tibi reservata) committis, appellatio fuerit interposita, huiusmodi appellationis intuitu causam ipsam indiffinitam relinquere teneris.

C A P. XIX.

Morte delegantis non expirat iurisdictionis delegati, coram quo lis erat contestata.

Lucius III. b Cantuariensi Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis. (an. 1183. Roma in Angliam.)

R elatum est: i [& infra.] Nos itaque consult. vestre resp. quod si lis fuerit ante præd. nost. obitum contestata, mandatum morte mandatoris nullatenus expiravit. Si vero ante litis contestationem deceſſit, non est a iudicibus, quos delegaverat, ex delegatione huiusmodi procedendum.

a Cap. 21. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lateran. p. 50. c. 26. b al. Toliniensis & Napiceniensis, al. Forojuliensis. c Vide l. falsus. §. sed si is. ff. de furt. gl. & doctor. in auth. de fidejuss. §. 1. d affectu. e C. 4. qui filii sunt leg. in 1. compil. adde c. 3. inf. de dolo & contum. f illius. g Cap. 1. eod. tit. in 2. compil. h al. Innocent. III. i Cap. 22. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Later. p. 7. c. 22.

C A P. XX.

Si delegatus citavit ante mortem delegantis, perpetuata est ejus iurisdictionis. Et appellations renunciat, qui coram iudice, a quo appellavit, liem prosequitur.

Urbanus III. [de Vellebec. & de Olsefton. Abbatib.] (an. 1186. Roma in Angliam.)

G ratum a gerimus. [& infra. 1] Sane consuluit nos devotio vestra, an ante obitum delegantis proposito citationis edicto, lite vero post mortem contestata nihilominus debeat in causa procedere delegatus. Et utrum is intelligatur appellationi renunciasset, qui ea interposita ad producendos testes inducias postulavit, & demum productioni, & allegationi renunciasset, attestaciones petiit sollemniter publicari. Nos autem inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod cum in casu priori citatione facta, negotium sit quasi coeptum, & maxime si delegatus non sit certus de obitu delegantis, potest & debet in causa procedi, tenebitque, quod iustitia fuerit prævia definitum. In secundo vero casu videtur ab appellatione recessum, si secundum ea, quæ præmissa sunt, cum, qui appellaverit, confiteretur processisse.

[1 Et acceptum, quod in negotiis vestra discretionis commissis debitam curam impenditis, & in his, quæ ad dubitationem faciunt, pro gravitate vestri officii censuram sed. Apost. postulatis.]

C A P. XXI.

Si causa committitur tribus delegatis, cum clausula, quod si non omnes, &c. priusquam appareat de impotentia idrii, duo procedere non possunt. Et si procedunt, nihil agunt: hoc dicit, usque ad §. adjicimus.

Celestinus III. (an. 1194. Romæ.)

P rudentiam b tuam &c. [& infra.] Quinto loco supplicas informari, utrum cum tribus causa committitur, ita quod si omnes interesse nequiverint, duo eam nihilominus exequantur: si reus a duobus tantum fuerit convocatus, venire necessario teneatur. Et si citatus a pluribus coram duobus comparuerit, tertio nec veniente per se, vel c per literas (ut solet fieri) excusante, an duo præfentes in causa possint procedere, & eam sententiæ calculo terminare? In hoc casu taliter respondemus, quod cum aliquis delegatorum iudicium per certum nuncium, vel excusatorem literatorie destinatum non ostenderit, se interesse non posse, vel alias de eodem canonice constare non poterit, residui procedere ad causæ cognitionem d non debent: quod si processerint, nihil reputantur egisse. Illa quippe fuit antiqua sedis Apostolicæ provisio, ut huiusmodi causarum recognitiones e duobus, quam uni, tribus, quam duobus libentius delegaret, cum (sicut canones attestantur) integrum sit iudicium, quod plurimum sententiis confirmatur. Mandati liquidem excedere fines probaretur, si quis citra formam scripti accepti præsumeret iudicare.

Clausula, si non omnes poteritis, sub impotentia includit voluntatem, quoad purificandum iurisdictionem consudicum. Idem in duobus datis cum clausula, quod si ambo. h. d. usque ad §. sexta.

§. 1. Adjicimus etiam, quod ubi fuerit in commissione appositum, ut si omnes interesse nequiverint, duo eam nihilominus exequantur: si aliquis ex ipsis, cum possit, noluerit interesse, duo nihilominus in causa procedant, licet ille tertius gravissime sit arguendus pro eo, quod mandatum Apostolicum exequi subterfugiat, aut contemnat. Idem quoque per omnia dicimus observandum in g causa, quæ committitur duo-

a Cap. 23. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lateran. p. 48. cap. 3. b Pars c. providentiam. infra de mutuis per. & c. 3. eod. tit. in 2. compil. Vide gloss. hic. c al. nec, recte. d facit ad hoc glossa in l. magistros. C. de med. & profess. lib. 10. e cognitiones. f in quibusdam manuscr. ita: duo vestrum nihilominus. g al. de causa.

duobus, eo appposito, ut si ambo interesse nequiverint, alter nihilominus exequatur.

Si reus coram delegato objicit excommunicationem actori, quam non probat intra tempus debitum, auditur actor: si vero probat, delegatus absolvit actorem, si excommunicatus est propter causam sibi commissam: si propter aliam, ad excommunicatorem suum illum remittet: qui si non vult eum absolvere, delegatus Pape eum absolvit, nisi sit de casibus Pape reservandis. h. d.

§. 2. Sexta nobis proposita ex parte tua quæstio continebat, quod cum aliquibus iudicibus causa committitur, & quandoque contingit, quod reus actori objicit, quod stare non potest in iudicio, utpote vinculo excommunicationis adstrictus: si reus non velit statim eum probare excommunicatum, sive non possit, an actor nihilominus audiri debeat, donec super eo, quod objicitur, rei veritas fuerit patefacta? Hanc dubitationem taliter a removemus, quod si ille, qui tale b objicit, statim, vel intra terminum competentem non probaverit legitime, quod intendit, actor permitti debet, ut sine offenculo quolibet audiatur. Cæterum si vel ex confessione actoris, vel alio c quolibet modo legitime constiterit esse actorem vinculo excommunicationis adstrictum, a iudicibus delegatis secundum formam Ecclesiæ valet absolvi, ita ut si propter aliam justam causam, & evidentem ab ordinario iudice, vel delegato excommunicatus fuerit, ad excommunicatorem debet absolvendus remitti: qui a si malitiam adhibuerit, delegati iudices id ritu e Ecclesiastico libere exequantur, dummodo non sit tale genus excommunicationis illius, cuius absolutio sedi Apost. reservetur. Explorati siquidem juris existit, ut delegatis iudicibus, quibus principale committitur, & accessorium committatur.

Absolutio a delegato super causa, pro qua fuerat excommunicatus, coram excommunicatore parebit, seu respondebit super illa causa, nisi sit alteri delegata: & a excommunicator malitiose distulerit, delegatus, qui absolvit, cognoscat. h. d.

§. 3. Si vero ab his fuerit, præstito juramento, quod stabile mandat Ecclesiæ, absolutus, rursum interrogas, an coram eisdem delegatis, f vel ordinario, a quo excommunicatus extitit, teneatur super eadem causa, pro qua excommunicatus fuerat, respondere, & quorum debeat iudicio, vel mandato stare? In quo casu taliter respondemus, quod coram ipsis excommunicatoribus super illa causa, pro qua fuerat excommunicatus, stare debet, & eorum servare mandatum, nisi specialiter fuerit illud aliis g iudicibus a sede Apost. delegatum. Quod si excommunicatores malitiose distulerint, tunc delegati eandem iurisdictionem, quam in principali, & in accessorio exercebunt.

C A P. XXII.

Si causa simpliciter delegatur tribus, duo sine subdelegatione tertio procedere non possunt. Quod si fecerint, ab eis poterit appellari. Idem, si sunt dati cum clausula, quod si non omnes, non enim valet processus duorum tertio inconsulto. hoc dicit, comprehendendo utrumque intellectum.

Innocentius III. Rheginen. Archiepiscopo, & Episcopo Cephalulensi. h (an. 1198. Roma in Calabriam.)

C um causa i, quæ vertitur inter ven. fr. n. Montis Regalis, & Rosan. Archiepiscopos, super quibusdam decimis, Panormitano, & Capuano Archiep. & tibi fratri Rhegin. commissa fuisset a nobis sine debito terminanda, prædictus Archiep. Montis Regalis (sicut accepimus) ad primam Panormitani, & Capuani Archiepiscoporum citationem accessit, in

a al. amovemus. b al. taliter tale quid objicit. c aliquo. d scilicet excommunicator. e al. de ritu. f Qui paulo antea absolvverunt eum. g Vox, iudicibus, deest in omnib. manuscr. & in uno ita: nisi specialiter illud fuerit: in alio ita: nisi specialiter fuerit istud negotium, &c. h al. Cephalulensi. vid. p. 252. 53. 54. epist. Innocent. i Cap. 1. eod. tit. in 3. compil.

quorum præsentia excipiendo proposuit, quod pro duabus causis eorum non deberet stare iudicio: tum quia ipsa causa tribus fuerat iudicibus delegata, & idem a ab illis duobus tantum (fratre Rhegin. inconsulto, nec vices tuas super hoc committente) ad iudicium fuerat evocatus: tum quia ante ipsorum citationem, & notitiam literarum, pro eadem causâ nuncium suum ad Apost. sedem transmisserat, in quo decretalem b Alexandri Pape præd. n. sibi affirmabat apertius suffragari. At iidem Archiepiscopi exceptiones ipsius nolentes admittere, contra eum, ut responderet, interlocutoriam sententiam protulerunt: propter quod ad sedem Apost. appellavit: (& infra. 1) Fraternitati vestræ mandamus, quatenus si vobis constiterit, prædictos Archiepiscopos exceptiones prædictas nullatenus admisisse: non obstante eo, quod per ipsos factum est, decimas ipsas, quibus prædictus Montis Regalis Archiepiscopus se, postquam nuncius suus propter hoc ad sedem Apostolicam accesserat, afferit spoliatum, præcipue cum eisdem tam sibi, quam Ecclesiæ suæ a sede Apostolica afferit confirmatas, sive per laicalem potentiam, sive per eosdem iudices factum sit, cum fructibus inde perceptis restitui faciatis, e audientes postmodum, quantum de iure poteritis, quicquid fuerit quæstionis.

[1 Nos igitur inquisitionem prædictorum, & decisionem canonicam vestra discretionis examini committentes.]

C A P. XXIII.

Si duo sunt delegati cum clausula, quod si ambo, &c. uno recusato, alter solus procedere potest, nec tenet processus, si cum recusato procedat.

Idem Conventui de Conchis. (an. 1199. Roma in Galliam.)

C um super d Abbatia monasterii vestri e, inter vos, & S. quondam Abbatem vestrum fuisset quæstio agitata, demum super ea ad Lesionen. f Episcopum, & Abbatem de Becco nostræ fuerant g literæ destinatæ: [& infra.] Quamvis solus Abbas, antequam appellaretur ab eo, iuxta formam literarum nostrarum procedere potuisset, quia tamen pro eo, quod cum ipso Episcopo interlocutus est, appellatio nem prius ab eodem Episcopo interpositam non tenuisse, de iure sine ipso, cum h posset, & nollet negotio interesse, per consequentiam i confessus est, se non posse mandatum Apostolicum adimplere, nec suæ intentionis extitit, ut sine consudice suo aliquid diffiniret, & cum eo, qui tum Judex esse desierat, aliquid super prædicto negotio rite disponere non valebat, voluntate, ac potestate sibi mutuo adversantibus, cum noluerit, quod potuerit, & quod voluerit adimplere nequiverit: quod a duobus factum fuerat k, effectum non potuit de iure obtinere.

C A P. XXIV.

Si iurisdictionis delegati expirat in termino peremptorio, quem partibus assignavit, post congruam horam peremptorii, iudex non expectabit contumacem. Si non expirat, potest expectare in diem alteram, & iterum citare, si vult.

Idem Archiepiscopo Toletano.

C onsuluit i nos tua Fraternitas, utrum cum ad recipiendos testes, depositiones publicandas eorum, vel sententiam proferendam, peremptorie citatæ sunt partes, & eorum altera se absentat contumaciter die data, an circa ultimam (alteram partem diei tibi sit in negotio procedendum, vel in diem expectandum potius subsequenterem, & si expectaveris, utrum contumax iterum sit citandus, cum non fuerit die partibus assignata processum? Nos autem credimus distinguendum, utrum iurisdictionis duret post terminum peremptorium, an

I 2

a Ipse. b Hanc habes inf. de appell. c ad hæc sicut. c Vide l. quemadmodum cum gloss. C. de agric. & cens. lib. 11. d C. 2. eod. tit. in 3. compil. e al. vestri de Conchis Eboricensis diocesis. f Lexiniensis. Lexoviensem. g fuerunt. h dum. i confessionis. k fuit. l Cap. 3. eod. tit. in 3. compil.

expiret in illo. Si durat in diem alteram, æquitate suadente, poteris expectare: nec erit pars contumax peremptorio elapso citanda, nisi gratiam fecerit ei benignitas iudicantis. Si autem expiret, nisi partes, cum id noverint, se tibi presentaverint ea hora, qua congrue possis procedere ad exequendum id, propter quod eis legitime terminum peremptorium assignasti: extunc exequi poteris, quod intendis, ne frustra iudicialis instantia evanescat. Ne vero iudicium Ecclesiasticum exercentur in tenebris, quia iuxta testimonium veritatis, qui male agit, odit lucem. Licet enim secundum consuetudinem, & constitutiones legitimas more Romano dies a medietate noctis incipiant, & in medio noctis desinat subsequenti (unde quod in duabus dimidiatis noctibus agit, perinde sanxit habendum legalis auctoritas, ac si qualibet parte lucis agatur) nos tamen eam procedendi horam congruam intelligimus, ex qua possis ante noctis tenebras perficere, quod incumbit. Porro discretus iudex in assignatione peremptorii non debet jurisdictionem suam (nisi necessitas exigat) adeo coarctare. c

Ex nova causa removeatur delegatus, etiam post litem contestatam, & alius subrogatur.

Idem Innoc. III. Abbati de d Bordellia, & Priori sancti Sepulchri. (an. 1204. Roma in Angliam.)

Innuante R. e rectore sancti f Saldati, ad audientiam nostram pervenit, quod cum causam, quæ super iure parochiali inter ipsum, & T. vertebatur, Vigorem. Episcopo, & Coniudicibus suis a nobis obtinuerit delegari, postmodum (licet fuerit in eadem questione processum) tractu temporis ante diffinitivæ sententiæ calculum, idem Episcopus dictum R. in familiarem admisit: sine quo alii Coniudices g (secundum quod in nostris literis mandabatur) in causa procedere non valebant, & alter ipsorum Coniudicum h Officialis est Episcopi supradicti: propter quod adversæ parti poterat suspectus haberi: unde cum tam Episcopus, quam Officialis prædictus (utpote quos idem R. in iudices postularat i, & ipse familiaris eorum postmodum est effectus) ab adversa parte possent merito recusari, decisionem ipsius causæ vestra petiit discretioni committi. Quocirca mandamus, quatenus, si est ita (nisi postquam familiaris eius est effectus, litigare consenserit coram illo) in causa, secundum priorum k continentiam litterarum (ratione prævia) procedatis, alioquin partes ad priorum iudicium revertantur examen.

Delegatus Papa sententiam suam exequi potest usque ad integrum annum. h. d. & est casus singularis.

Idem Priori sancti Eridiani. l (an. 1205. Roma in Ferruriam.)

Querenti m quid per censuram n Ecclesiasticam: (& infra.) Si vero delegatus a nobis excommunicet illum, qui rei iudicata parere contemnit: licet aliquibus videatur, quod suo sit functus officio, ut ulterius non habeat ex delegata sibi iurisdictione processum: alii autem dicant, quod iurisdictione eius duret, donec sententiæ pareatur, ut interim absolvere possit parere volentem: Nos tamen per æquitatis semitam incedentes, præsentium auctoritate statuimus, ut delegatus a nobis, non solum usque ad quadrimestre tempus, quod ad solvendum debitum a lege conceditur, sed usque ad integrum annum iurisdictionem sibi commissam ad exequendum sententiam valeat exercere:

a Joan. 3. b Vide l. more Rom. ff. de ser. Bart. in leg. aut facta. §. tempus ff. de pœn. c l. hæc verba. in fin. ff. de verb. sign. c Vide Abb. in hunc locum. d al. Boros. al. de Bordellis. e c. 4. eod. tit. in 3. compil. f al. Alati. g indices. h iudicium. i postularit. k priorem. l al. Episcopo Prenestino. m C. 5. e. 5. st. in 3. comp. n Vide cap. querenti. Infra de verb. sign.

sicut observatur in illo, qui ante litem a contestationem contumax invenitur.

C A P. XXVII.

Delegatus Papa potest principium, medium, & finem causæ conjunctim, & divisim subdelegare. h. d. usque ad §. verum.

Idem Cantuarien. Archiepiscopo. [an. 1206.] Super b questionum articulis, de quibus nos consulere voluisti, t. respon. quod per constitutionem nostram consultationi Alex. Papæ nullatenus derogatur, sed illa per istam exponitur, imo in ista verius, quæ in illa fuerant prætermissa, suppleuntur. Ipse namque respondit, quod si super causa, quæ alicui ex Apostolica delegatione committitur, a personis Ecclesiasticis, una, vel pluribus, quibus delegatus (ut parcat laboribus partium, & expensis) causæ cognitionem ipsius, & testium examinationes, sententia sibi reservata committit, appellatio c fuerit interposita: huiusmodi appellationis intuitu, causam indefinitam relinquere non tenetur. Nos autem statuimus, quod licet is, cui causa committitur remota appell. non possit eam aliis sine provocacionis obstaculo delegare, si tamen delegatus a nobis, vel iudex quicunque non tam cognitorem, quam executores ad aliquem d certum articulum quempiam deputaverit, ab eo (nisi modum excedat) non liceat appellari, dummodo de partium deputatur, vel recipiatur assensu. Quod si delegatus a nobis vel litem exordium, vel causæ finem, nedum totum negotium ei duxerit committendum, ab ipso tanquam a iudice licite provocetur: cum & lis ante iudicem debeat contestari, & causa per iudicem diffiniri. Intentionis igitur nostræ fuit (sicut ex tenore constitutionis præmissæ potest liquide deprehendi) quod, ut iudicialis auctoritas liberius valeat exerceri, delegatus a nobis licite possit & principium, & finem, & medium causæ sibi commissæ, non solum conjunctim, sed etiam divisim alii delegare, e non obstante quod dicitur, quod iudex debet cognoscere per seipsum in principio, in medio, & in fine: cum antequam ferat sententiam, universa, quæ acta sunt in iudicio, investigare debeat diligenter.

A subdelegato cum iurisdictione appellari potest: secus, si sine iurisdictione, nisi modum excedat: tunc enim potest recusari, nisi datus sit de partium consensu. Abbas.

§. 1. Verum cum totam causam committit alicui, vel principium, aut finem ipsius, ab eo tanquam a iudice potest licite provocari. Cum autem alicui medium f tantum committit, ab ipso tanquam ab auditore provocari non potest: nisi mandati fines excedat g, vel merito sit suspectus, unde ne valeat recusari, provide statuimus, ut de partium detur, vel recipiatur assensu.

A subdelegato non in totum, appellatur ad subdelegantem, non autem ad primum delegantem: secus, si in totum. h. d. usque ad §. quem vero.

§. 2. Porro cum delegatus a nobis iurisdictionem suam in alium transfert totam, si fuerit appellandum, non ad eum, sed ad nos appellari debebit. Cum autem sibi aliquid de iurisdictione reservat, si causa sit ei appellatione remota commissa, non ad nos, sed ad eum poterit de iure appellari. Unde si forsitan appellatur ab eo, cui medium causæ h committitur, si cognitorem, aut executores dicatur, vel (quod melius est) auditor, pro eo quod vel mandati fines excedat, vel merito sit suspectus: nihilominus tamen delegatus a no-

a al. ante litem contestatam. b C. 6. eod. tit. in 3. compil. c In causa appellationis multa salubriter cavet Conc. Trid. sess. 13. de reform. c. 1. & sess. 24. de reform. c. 10. & 20. & aliis locis. d ad discutiendum aliquem. e Vide l. a iudice C. de iudic. & gl. in l. sepe audiui. ff. de offic. presid. f media. g Vide authent. quæ in provincia, cum not. C. ubi de crim. agi op. h media causa committit. al. cui media causæ committitur.

a nobis iuxta consultationem præmissam, causam poterit definire, ut parcat laboribus partium, & expensis.

Auditor datus sine partium consensu, recusari potest ut suspectus, non tamen sine causa. Abbas.

§. 3. Eum vero, quem delegatus a nobis deputaverit auditorem, neutra partium poterit recusare, nisi coram eo iusta reculationis causam ostendat. a

Si unus ex duobus delegatis Principis cum clausula appell. rem. subdelegat alteri acceptanti, non potest acceptans subdelegare, nec appell. rem. procedere, quod tamen ante acceptationem poterat: & si ab isto fuerit appellandum, appellabitur ad Papam, etiam si fuerit subdelegatus non in totum. hoc dicit, secundum intellectum veriorum.

§. 4. Si vero duo sunt a Principe delegati, & unus committit vices suas alteri, ille non potest, nec b debet appellatione remota procedere, nec causam alii delegare e, quamvis in commissione facta duobus contineatur expressum, ut appell. rem. alter possit procedere sine aliquo, si non possunt ambo pariter interesse. Quia quod potest ex sola iurisdictione sibi d a Principe delegata, non potest cum iurisdictione sibi a condelegato commissa. Unde si ab eo fuerit appellatum, licet aliquibus visum fuerit, quod ad condelegatum valeat appellari, nobis tamen videtur, quod ad primum duntaxat appellandum est delegantem, propter rationem superius assignatam.

Si delegatus Papæ subdelegat non in totum, pars a subdelegato non poterit appellare, ex eo, quod datus sit sine suo consensu: potest tamen recusari in ostendendo causam iustam coram delegato, & tunc delegatus desinit: a quo etiam si noluerit reculationem admittere, appellatur ad Papam. hoc dicit.

§. 5. Eius ergo appellatio, de quo tua fraternitas nobis scripsit, si nostræ constitutionis occasione ad nostram audientiam appellavit, pro eo quod delegatus a nobis reservata sibi definitiva sententia audientiam causæ commisit quibusdam, qui de partium e assensu nec dati sunt, nec recepti: nisi contra eos iustam reculationis causam ostenderit, vel paratus fuerit ostendere coram iudice delegato, non debuit impedire, quo minus procederent auditores. Qui etiam si tanquam suspecti fuissent merito recusati, delegatus tamen a nobis nihilominus potuisset, sublato appellationis diffugio, causam judicialiter expedire. Quod si iustam reculationis causam noluit admittere delegatus, sed coram suspectis eum litigare f cogebat, a tali gravamine licite potuit g ad nostram audientiam appellare: quodque h post appellationem huiusmodi est præsumptum, iudicari debet irritum, & inane.

C A P. XXVIII.

Delegatus Papæ, nisi malitiose se exoneret, subdelegatum compellit ad suscipiendam subdelegationem: in coactione tamen deserit suæ dignitati, & personæ. h. d. usque ad §. Item cum totum.

Idem Episcopo Helien. (an. 1206.)

Pastoralis i officii: (& infra. 1) Consultationi tuæ x duximus l respondendum, quod cum delegato a Principe iurisdictione dandi iudicem fit a lege concessa (dummodo ipse exonerare seipsum malitiose non querat) potest compellere renitentem, eo quod iurisdictione illa nullius videretur esse momenti, si coactionem aliquam non haberet: delegatus tamen debet solcite providere, ut si personis superioribus (exigente necessitate) negotium duxerit delegan-

a Vide leg. apertissimi. & l. cum specialis C. de iud. b Hæc duo verba, nec debet, desunt. c Vide leg. a iudicio. C. de iud. d sua. e ipsius. f audire, in antiquis. g poterit. h al. quod post. i. al. quisquis potest. i Ex hoc cap. sumpta sunt cap. pastoralis. infra de offic. iud. ord. & c. pastoralis. de iud. Cap. 7. eod. tit. in 3. compil. k al. taliter duximus. l Textus in l. apertissimi. C. de iudic.

dum, in coactionibus inferendis dignitati deferat, & personæ. &

[1 Diligentia, & sollicitudo, quam geris circa executionem mandatorum nostrorum, & zelus tuæ rectitudinis nos invitavit, ut quamvis simus multiplicibus occupationibus præpediti negotiorum, eis tamen ad bonam subtrahimus nosmetipsos, in qua iuris intendamus consultationibus. Consuluit etenim nos tuos fr. discretio, utrum si delegatus a Principe causam sibi commissam voluerit aliis delegare, nolentem delegationem suscipere ad ipsam suscipiendam valeat coarctare.]

Delegatus Papæ sicut potest committere totam causam, ita potest citationem, & punire contempnentem acceptare, h. d. Abbas.

§. 1. Item cum totum negotium alii possit committere delegatus, sicut superius est expressum: citationis officium potest cuilibet (discretionem prævia) demandare, ac punire merito contempnentem.

Si Papa sciens commisit appellationem interpositam a suo delegato datus cum clausula, appellatione remota, iurisdictione primi delegati est interim suspensa, quoad executionem, hoc dicit, secundum verum intellectum.

§. 2. Præterea postulasti, si cum a sententia lata auctoritate literarum nostrarum, in quibus appellatio est inhibita, fuerit appellatum, & literæ post appellationem ad iudices alios emanaverint, an ad mandatum posteriorum iudicum executio sententiæ a prioribus delegata debeat retardari, ut priores iudices ipsam neque per se, neque per alios exequantur. Nos autem inquisitioni t. t. r. quod cum appellationis causam ex certa scientia iudicibus aliis committimus cognoscendam, appellationem videmur recipere, ac iurisdictionem priorum iudicum revocare b, ut interim executio sententiæ suspendatur, donec appellationis merita plenus sint discussa: (& infra.)

Ordinarius ad mandatum delegati exequitur sententiam, etiam si sciat eam injustam. Abbas.

§. 3. Quia vero sæpe contingit, quod executio sententiæ Ordinario demandatur: quævisisti, an si ipsam injustam esse cognoverit, debeat eam executioni mandare? an sit ei potius subsistentium? Attendentes itaque, quod non cognitio, sed executio tantum demandatur eidem: respondemus, quod cum ordinarius teneatur obsequi delegato, etsi sciat sententiam illam injustam, exequi nihilominus tenetur eandem, nisi apud eum efficere possit, ut ab hoc onere ipsum absolvat. (& infra.)

Delegatus, qui impeditur die statuta procedere, partem hoc procurantem puniet: & quantum ad diem illam causam committit, appellatione remota, in odium procurantis, nisi partes negotium prorogent. Abbas Sic.

§. 4. Cum autem sæpe contingat, ad diem, quem iudex delegatus a nobis partibus assignavit, earum altera procurante, ut negotium prorogetur, iudicem ipsum a Rege, vel Archiepiscopo evocari: Nos perverforum volentes malignitatis obviare, decernimus, ut si delegato consliterit hoc fuisse alicujus partis malitia procuratum, ipsam puniat animadversione condigna: & (ne aliquid lucrum ex huiusmodi fraude reportet) personæ neutri parti suspectæ, quantum ad diem illum, committat ipsum negotium audiendum, quæ in ipso, appellatione remota, procedat; nisi forte partes consenserint negotium prorogari.

C A P. XXIX.

Subdelegatus a delegato Papa iurisdictionem non habente, potest coercere impediendum, hoc dicit, comprehendendo utrumque intellectum.

Idem Abbati sancti Hilarii c, & magistro G. Canon. Terrisino. (an. 1207. Roma in Venetiam.)

Ex

a Vide l. capitalium, & ibi Bart. ff. de pœnis. facit quod not. in l. 1. ff. eod. b Vide text. in l. 1. cum ibi notat. ff. ad Se. Turpil. c Hilarii Plebano S. Pauli Castell. dioces. & magistro G. Canon. Fusen. Terrisino.

EX literis Patriarchæ Granden. [*Et infra. 1*] Mandamus, quatenus, nisi vobis constiterit, quod literæ, quæ secundo loco ad Archiepiscopum Paduanum impetratæ dicuntur, de prioribus literis ad Præmicerium Granden. & Plebanum sanctæ Sophiæ obtentis, expressam fecerint mentionem, ut per secundas primæ appareant revocatæ: cum primos Iudices auctoritate literarum nostrarum jurisdictionem non sit dubium habuisse, quam potuerunt postmodum Patriarchæ, quoad executionem sententiæ demandare, ex qua coercitionem etiam idem Patriarcha receperat: cum hujusmodi demandata jurisdictio delusoria videretur, si subdelegatus hujusmodi coercitionem aliquam non haberet: interditi sententiam ab eodem Patriarcha in Castellan. Archidiacon. promulgatam, pro eo quod ejusdem Patriarchæ executionem impediens, ejus b literas, quibus mandatum prædictorum Iudicum nunciabat, legi in publicum non permisit c: tamdiu faciatis inviolabiliter observari, donec eisdem Patriarchæ de injuriis irrogatis sufficienter fuerit satisfactum. Si vero constiterit primas literas per secundas legitime revocatæ: cum appareat primos Iudices jurisdictionem nullam penitus habuisse, & ita constet per consequentiam, Patriarcham ipsum non recepisse jurisdictionem, vel coercitionem aliquam ab eisdem, prædictam interditi sententiam denunciatis irritam, & inane.

[*1*] **A**ccepimus, quod cum dil. fl. Granden. Præmicerius, & Plebanus S. Sophiæ de Venetiis, quibus causa, quæ inter Clericos sanctæ Justine, & A. Presbyterum super eo, quod idem Presbyter Clericum se ipsum Ecclesiæ afferebat, agitari dignoscitur, a nobis fuerat delegata: mandassent eidem, ut Clericos memoratos, qui per Archiepiscopum Paduan. ad quem fuerat super eodem negotio quoddam a nobis rescriptum obtentum, in quo, sicut asseritur, de prioribus literis mentio non fiebat, denunciati fuerint excommunicationis vinculo subjacere, nisi prædictum Presbyterum in socium reciperent, & in fratrem, idem Patriarcha denunciaret anathematis vinculo non ligatos: ipse nolens eisdem Iudicibus in hac parte parere, qui nostra fungebantur auctoritate: maxime cum ven. fr. n. Castellan. Episcopus ipsi super hoc parendum non duxerit, requisitus, Clericos sanctæ Mariæ formosæ mandatum supradictorum Iudicum per suas literas nunciavit, quas dil. fl. n. Archidiacon. Castell. Plebanus ejusdem Ecclesiæ legi publice coram populo non permisit. & infra. Unde considerans idem Patriarcha Archidiacon. ipsum per tantarum injuriarum excessum, non se tantummodo, sed etiam Granden. Ecclesiā, imo nos ipsos graviter offendisse, tam ipsum Archidiacon. quam præd. Ecclesiā, supposuit interdictioni. & infra. Cum igitur super præmissis, & aliis inter procuratores utriusque partis fuisset coram dil. fl. t. SS. Cosma, & Damiani Diac. Card. quem auditorem dedimus eidem, diutius litigatum, & ipse nobis, quæ audierat, fideliter retulisset: quia nobis constare non potuit, an per literas, quæ ad Paduan. Archiepiscop. impetratæ dicuntur, cum nobis ostensa non fuerint, revocatæ fuerint aliæ literæ ad prædictos Præmicerium, & Plebanum obtentæ, causam ipsam vestro examini duximus committendam, per A. S.]

C A P. XXX.

Jurisdictio delegati, re integra, morte mandantis expirat.
 Idem Episc. d. Piævicens. (an. 1208.)
Icet e undique: [*Et infra. 1*] Cum igitur duxeris requirendum, si causam tribus Iudicibus delegamus, apponi in literis nostris illam clausulam facientes: quod si non omnes his exequendis poteris interesse, duo vestrum nihilominus eam f exequantur: & unus postquam commiserit cuidam ex aliis vices suas, de medio sit sublatus, tertius ut suspectus merito recusetur: an collega superstes suo nomine, ac defuncti possit negotium definire? Inquisitioni t. & r. quod si

a Cap. 8. eod. tit. in 3. compil. b al. ejusq. literas. c Vid. l. si quis id quod ff. de jurisd. omn. jud. d al. Parmensi. e Cap. 9. eod. tit. in 3. compil. f ea.

jurisdictione a suo sibi collega delegata, eo vivente uti non coeperit, quia mandatum hujusmodi, re integra, morte mandantis expiravit, non habet solum officium judicandi: si vero ante mortem illius jurisdictione uti coeperit taliter demandata, vices suas & alius poterit adimplere.

[*1*] **C**onsuetudinum negotiorum multiplicitas copiosa nostrum animum ad curas varias impellere non desinat, fraternitas tamen tua, quam sincera complectimur caritate in Domino, sollicitudinem nostram ad tempus deponere compellit, quam in exequendis aliis ex debito pastoralis officii gerebamur, atque tuam dubitationem Apostolico certificare responso.

C A P. XXXI.

Non creditur quis delegatus, nisi delegationem prober.
 Idem Episcopo Bajocen. (an. 1268.)

Cum in iure a peritus: [*Et infra.*] Præterea quaesivisti, cum tibi ab aliquo sub hac forma mandatur: auctoritate, qua fungor b, injungo, ut talem denuncias excommunicationis sententiæ subjacere, ac tibi super mandato Apostolico hæsitanti, ab aliquo non sit facta fides c: an mandatum hujusmodi exequi tenearis?

Super quo tibi hujusmodi damus responsum, quod nisi de mandato sedis Apostolicæ certus extiteris, exequi non cogaris, quod mandatur.

C A P. XXXII.

Per procuratorem non habentem mandatum, de re ad rem jurisdictionis prorogari non potest.

Idem Paris. & Treccen. Episc. & Abbati sanctæ Genovesæ. (an. 1208.)

Cum olim d Abbas, & Conventus Vergiliacen. e sua nobis conquestione monstrassent, quod P. comes Altiffioderen. quoddam stagnum, molendinum, & domum in terra eorum construere nitentur, in ipsorum præjudicium, & gravamen, Episcopo, & Thesaurario Nivernen. commisit causam ipsam. Per quorum literas accepimus, quod lite super petitionibus Ecclesiæ contestata, receptis utrinque testibus, & attestationibus publicatis, cum super dictis testibus inter partes fuisset postmodum disputatum: tandem pars Comitum proposuit, quod de damnis in memoribus, & rebus aliis datis, super quibus testes deponere videbantur, cognoscere non debebant, cum in rescripto nostro nulla de damnis g mentio haberetur: [*Et infra. 1*] Iudices autem interlocuti sunt b, quod super damnis datis a Comite ad eos cognitio pertinebat. Quo audito, Comes ad appellationis beneficium convolvavit. Unde ipsum Iudices evocatum, & nec per se, nec per responsalem idoneum comparentem, excommunicationis vinculo constrinxerunt: [*Et infra.*] Quia vero super damnis datis, antequam lis fuerit contestata, nequaquam ad dictos Iudices cognitio pertinebat, cum in rescripto nulla de illis mentio haberetur, nec ad ipsos potuerit jurisdictio prorogari, cum procurator ad illa solummodo intelligatur constitutus, quæ in commissionis literis inveniuntur expressa i, & postquam Comes publicatis attestationibus intellexit, super his fuisse depositum, protinus contradixit: nos eosdem Iudices pronuntiavimus minus juste interlocutos fuisse, ac sæpeditum Comitem, qui ob hoc ad appellat. beneficium convolvavit, excommunicationis sententia non fuisse ligatum.

[*1*] **A**d quod inter alia fuit ex adverso responsum, quod cum super omnibus articulis, de quibus testes deposuerant, lis fuisset solemniter contestata, de ipsis cognosc. ac pronunciare Iudices tenebantur.

a Cap. 10. eod. tit. in 3. compil. & est pars Decr. cum in jur. sup. de elect. b tibi injungo. c Vide l. quicunque. ff. de pub. & not. in l. sciendum. ff. de verb. oblig. d C. 11. eod. tit. in 3. compil. e Scribendum Virgiliacensis, vel Vecelias. Gall. Vezelas. Ord. S. Bened. diocesis Eduenensis. f eorum. g de damnis datis, &c. h fuerunt. i Vid. text. in l. 2. & ibi Bart. in fin. ff. si cert. per. ceterum dictio, & deest in plur. manuscr.

nebantur. Ad hoc pars Comitum replicavit, quod etsi super damnis a procuratore suo lis fuerit contestata, ei tamen ex hoc non poterat præjudicium generari, cum ad hoc procurator datus non fuerit, sed ad illa dumtaxat capitula, quæ fuerant in literis commissionis expressa, super castro videlicet, stagno, & molendino. Ad hoc parte altera respondente, quod procuratoris factum Comes ultro impugnare non poterat, quousque post publicationem rescripti minime duxerat revocandum.

C A P. XXXIII.

Qui acta cause relationis Judicum delegatorum sigilla violando aperuit, non auditur postmodum contra illa.

Idem Senon. Archiepiscopo. (an. 1209.)

Cum olim Magister S. & B. Archidiaconatum, & Præposituram adinvicem commutassent: [*Et infra.*] Verum dictus B. delegatis nostris non deferens, imo verius deleganti, sigilla violavit illorum, & scripta, quæ nobis fuerant præsentanda, non erubuit aperire. Qui postmodum in nostra præsentia constitutus, adversario præsentem, in excusationem suam proposuit, quod Iudices perperam processerant b contra ipsum, cum acta e in scriptis minus fideliter redegissent: unde timens ne literas portaret Uriæ, illorum scripta aperuit, & quod suspicatus fuerat, advenit. Sane si quod expediret, melius notavisset, vel non recepisset scripta suspecta, vel recepta nobis fideliter præsentasset, & ostendisset causam suspicionis propositæ coram nobis. Præterea cum non conquereret de Iudicibus, quem ei proprio motu d concessimus, sed de illo potius, quem ipse duxerat eligendum, & Iudices suas nobis per eum literas destinassent, de ipso pariter conquerentes: verbis ipsius fidem non duximus adhibendam: sed ut in hoc saltem puniretur, in quo peccaverat, contra acta Judicum, quæ temere violarat e, ipsum (sicut nec debuimus) nolumus exaudire: ne videretur dolus suus ei patrocinium attulisse.

C A P. XXXIV.

Delegatus non tenetur admittere collegam sibi adjunctum per literas subreptitias, nec ipsius subdelegatum: hoc dicit secundum unum intellectum. Vel sic: Delegatus subdelegatum collegæ impediti non tenetur admittere, si in rescripto est clausula: quod si ambo, &c. hoc dicit, secundum alium intellectum.

Idem Abbati, & Capellano sanctæ Mariæ Bononiens.

(vel de Porta Ravennat. an. 1209.)

Coram f delecto filio M. Diacono Cardinali (quem tibi & H. Nuncio, & Clerico sanctæ Agathæ ad versario tuo, qui eum instrumentis ejusdem Ecclesiæ, sed abque literis de rati habitione, ad Apostol. sedem accesserat, sed de rato caverat, sub fidejussoria cautione g concessimus auditorem:) proponere b curavisti, quod cum quidam in parochia sanctæ Mariæ, in honorem beatæ Agathæ Ecclesiā construxisset, Alexand. Papa i præd. nost. causam super hoc Abbati sancti Stephani, & Priori sancti Victoris commisit terminandam: qui pro Ecclesia S. Mariæ diffinitivam sententiam protulerunt: verum Capellanus sanctæ Agathæ sententiæ parere contempsit. Cumque super eadem causa coram Ferrariens. Episcopo per annum dilceptatum fuisset, pars Ecclesiæ sanctæ Agathæ horam veritate suppressa, magistrum L. Bon. Canonicum obtulit eidem Episcopo in causâ decisione adjungi: qui cum causæ interesse non posset, prædictus Episcopus, cui per sequentes literas mandabatur, ut si ambo interesse non

a Cap. 1. De rerum perm. in 3. compil. unde vera narratio facti peti potest. b processerunt. c al. & acta. 2. Reg. 11. d Hæc clausula, motu proprio, quid operetur, tradit Felin. cap. nonnulli. De reser. & late Gabrielius in com. concl. tit. de clausul. concl. 2. e violavit. f cap. 1. de paroch. & al. paroch. in 3. compilat. g Infero, quod Clericus comparens pro altero, si non probat plene de mandato, tenetur de rato. concor. Auth. gener. C. de Episc. & Clericis. h In C. Barb. constit. proponere curavisti. i deest, Papa, in antiquis.

posset mandatis Apostolicis exequendis, ea ipse nihilominus adimpleret: sententiam prædictam confirmavit: [*Et infra. 1*] Nuncius vero Ecclesiæ sanctæ Agathæ inter alia proposuit, quod cum dictus magister L. vices suas alii delegasset, Episcopus admittere noluit subdelegatum, sed post appellationem ad nos interpositam solus in causâ cognitionem processit: [*Et infra 2*] Sed e contra fuit responsum, quod Ferrariens. Episcopus solus procedere potuit, cum in ultimæ commissionis literis fuisset infertum, quod si ambo interesse non posset, prædictus Episcopus nihilominus exequi procuraret: quod non intelligitur, ut si per se, vel per alios interesse non posset: quia id rato b, vel nunquam contingeret, sed si non posset personaliter interesse. Idem igitur Cardinalis laram ab eodem Ferrar. Episcopo sententiam confirmavit, & adversæ parti super hoc perpetuum silentium duxit imponendum. Nos ergo, quod ab eo factum est, auctoritate Apostolica confirmamus.

[*1*] **C**apellano S. Agathæ sub pœna excommunicationis injungens, ut nullum parochianorum tuorum infra certos terminos commemorantium ad officia divina, vel Ecclesiastica reciperet sacramenta. Ad hæc d. Hugolinus ex adverso respondit, quod olim Archiepiscopus de Pastino a prædicto Alex. p. p. n. Indulgentiam impetravit, ut in vico Castellionis, in quo super excreverat populi multitudo, Ecclesiā de novo fundaret. Unde tunc Bononiensis Episcopus de mandato ejusdem p. n. & locum signavit, & primarium lapidem benedixit, & in fundamento secundum consuetudinem collocavit: & sic capellam in eodem loco constructam cum tota parochia, quam usque hodie habet Ecclesia de Pastino, per 20. annos iuste possedit, quam sel. rec. Coel. pp. p. n. eis suis literis confirmavit, & non sub nostra protectione recepimus constitutam nobis ab eodem Archiepiscopo consensualem. Verum olim quidam Canonicus regularis ab Archiepiscopo de Pastino, ut divina in eadem celebraret officia deputatus præter auct. Archiepiscoporum & Capituli de Pastino, coram prædicto Abbate S. Steph. & Priore S. Vitæ. ab illis citatus apparuit, sed coram illis iudicium non subivit. Imo ab ipsis tanquam de ratione suspectus, quia prædictam voluerunt sibi parochiam vindicare, ad nostram duxit audientiam appellandum. Iidem autem Iudices non dubitantes mandati fines excedere, tam super novo, quam veteri populo sententiam protulerunt, cum secundum tenorem literarum directarum ad eos non potuissent nisi de veteri iudicare. Postmodum vero memoratus Canonicus contra voluntatem, sive prohibitionem Archiepiscoporum sui coram Ferrariens. Episcopo comparens, sub eo aliquantulum litigavit, sed tandem comperit, quod universis familiaribus ejus ei essent adversi, prædictum L. ei fecit adjungi, qui cum e.

[*2*] **U**nde contra primam sententiam allegabat, quod de commissione ad primos Iudices impetrata ad Archiepiscopum notitiam nil pervenit: quia Iudices post appellationem legitime interpositam processerunt, & quod fines mandati fuerunt in processu transgressi: contra secundam vero simpliciter proponebant, quod Canonicus regularis, qui coram Ferrariens. Episcopo litigavit, non solum non fuerat procurator datus ad eam, sed etiam contra prohibitionem Archiepiscoporum liti se presumpserat immiscere, & quod Ferrariens. Episcopus solus processerat, cum non ei soli causa fuerat delegata, & collega ejus, etsi causæ nequiverat interesse, aliè tamen commiserit vices suas, & quod post app. etiam ad nos interpositam idem Ferrarion. pro Eccl. S. M. sententiam promulgavit. Ad hæc autem pars altera replicabat, quod prædicta stare non poterant, cum credi non debeat, quod a Iudicibus illis pars appellaverit adversa, ad quos nec seroverat, nec audierat commissionis literas emanasse. Præterea cum in literis commissionis appellationis fuisset obstatum partibus interclusum, appellationi interpositæ non fuerat deferendum. Insuper cum sicut adversarius fuit in iure confessus, etsi pars ejus, quasi ut prosequeretur appellationem, lite-

a Posset. b Vid. leg. jura. cum l. seq. C. de postul. & l. nam ad ea, ff. de leg.